

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd i Folketingets Uddannelsesudvalg
Titel	Samrådsspørgsmål D-I om højskoler
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	Ca. 10 minutter
Tid og sted	30/11 2005 kl. 9-10 i UDU's mødesal

Disposition

1. Samrådsspørgsmål D om regeringens initiativer som opfølgning på Højskoleudvalget
2. Samrådsspørgsmål E om højskolerne og uddannelsesindsats og vejledning
3. Samrådsspørgsmål F om højskolen og restgruppen af unge uden ungdomsuddannelse
4. Samrådsspørgsmål G om anvendelse af begrebet "højskole"
5. Samrådsspørgsmål H om forslag fra DF om særlige højskolekurser for unge kriminelle
6. Samrådsspørgsmål I om omlægning af elevtilskuddet

1. Samrådsspørgsmål D:

"Hvilke initiativer har ministeren tænkt sig at tage med henblik på det af regeringen nedsatte højskoleudvalgs anbefalinger om en reform af højskoleloven?"

Svarforslag:

- Højskoleudvalget blev nedsat ved årsskiftet 2003/04 og skulle drøfte folkehøjskolens placering i det danske samfund med udgangspunkt i **den gældende formålsbestemmelse** for folkehøjskolen.
- Opgaven for udvalget var at komme med **udgiftsneutrale forslag** til fremtidens folkehøjskole.
- Baggrunden for udvalgets nedsættelse var et fald i antallet af højskolelever.
- Når faldet i antallet af højskoleelever gennem de seneste 8-10 år er større end faldet i ungdomsårgange, skyldes det ikke, at højskolerne har fået dårligere vilkår i denne regerings tid. **For det er nemlig ikke tilfældet.** Det skyldes snarere, at små ungdomsårgange medfører, at **der er flere, der konkurrerer om de unges opmærksomhed.** Her må højskolerne indstille sig på markedsvilkår.
- Højskoleudvalget afleverede sin rapport til min forgænger i december 2004.
- Udvalget kom med **en række forslag**, som jeg i stor udstrækning er indstillet på at følge.
- Det drejer sig først og fremmest om forslaget om at **kombinere et højskoleophold med formelle uddannelser, men også forslagene om realkompetence, vejledning, integration, forholdet mellem korte og lange kurser og regelforenklning.**
- Herudover kom udvalget med nogle forslag, som gik ud over kommissoriets forudsætning om udgiftsneutralitet.

- Det drejer sig om et forslag om at genetablere en statslig **elevstøtteordning** for elever på lange kurser, et forslag om et **etårigt kompetencegivende højskolekursus**, der for at blive en realitet kræver ekstra offentlig støtte til elevbetalingen – f.eks. i form af SU – og et forslag om, at 15 % af en højskoles årselever kan opnås på kurser, der er **tilrettelagt for særlige grupper**.
- Uanset dette vil jeg se positivt på at højskolekurser bliver tilgængelige for særlige grupper, for hvem højskolerne i dag ikke er et reelt tilbud, gennem en mulighed for at tilrettelægge kurser for en lukket gruppe.
- Hertil kommer, at udvalget foreslog en ny formålsparagraf – også det lå ud over forudsætningerne for udvalgets arbejde. Også her er jeg dog indstillet på at se positivt på en lovændring.
- Det skal ikke være nogen hemmelighed, at disse forslag har **kompliceret lovarbejdet** i forlængelse af Højskoleudvalget.
- Afdækningen af de økonomiske problemer har nødvendiggjort en udskydelse af et lovinitiativ til 2006.
- Under indtryk af højskolernes meget trængte økonomi er jeg indstillet på at **undersøge muligheden** for at **fremstille et lovforslag allerede i begyndelsen af 2006**, der giver skolerne mulighed for at tilbyde kurser, der kombinerer klassisk højskoleundervisning med kompetencegivende undervisning.
- Efter ønske fra Højskoleforeningen er jeg indstillet på at omfordele den individuelle elevstøtte til taxametertilskud til skolerne, så de kan nedsætte prisen på et højskoleophold tilsvarende. For at imødekomme ønsket var jeg indstillet på, at dette forslag kunne gennemføres allerede her i efteråret, men efter aftale med foreningen er vi enige om, **at forslaget skal indgå i en kommende samlet løsning**.

2. Samrådsspørgsmål E:

”Hvordan forestiller ministeren sig, at de danske højskoler kan indgå som et del-element i den fremtidige uddannelsesindsats over for unge, og hvorledes mener ministeren, at vejledningsindsatsen/-systemet skal forholde sig til oplysningen og vejledningen om højskoleforløb?”

Svarforslag:

- Et højskoleophold har altid haft både en afklarende og en faglig betydning for eleverne.
- **Den afklarende funktion blev styrket**, da regeringen i 2003 fik vedtaget en lovændring, der betød, at højskoler skal **vejlede eleverne** om valg af uddannelse og erhverv. Herved kan højskolerne medvirke til at eleverne får afklaret deres fremtid og muligheder.
- **Et flertal i Højskoleudvalget anbefaler, at den faglige rolle skal styrkes ved, at et højskoleophold skal kunne kombineres med elementer fra kompetencegivende uddannelser. Jeg er enig i dette synspunkt.**
- På den måde kan højskolerne i endnu højere grad medvirke til, at flere unge kommer i gang med en uddannelse.
- Ministeriet har i et samarbejde med Højskoleforeningen udformet en model for et samarbejde mellem højskolerne og uddannelsesinstitutionerne, som ser ud til at være til gavn for alle parter.
- Nogle unge må opgive at fuldføre den uddannelse, de er begyndt på, og andre er ikke parate til at påbegynde en videregående uddannelse efter et afsluttet studieforberevende forløb.
- **For nogle af disse unge kan et højskoleophold være den bedste mulighed.**
- Den vejledning, som forestås af Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg, skal bidrage til, at **vejledning om valg af uddannelse og erhverv bliver til størst mulig gavn for den enkelte og for samfundet**. Her kan et forløb på en højskole i nogle tilfælde være det, der bedst bidrager til, at denne målsætning realiseres.

3. Samrådsspørgsmål F:

”Hvordan ser ministeren højskolernes rolle som bidragsydere til løsning af de problemer, som restgruppen af unge uden uddannelse står i? Her tænkes ikke mindst på integrationsindsatsen og forberedelse til uddannelse m.v.”

Svarforslag:

- Det er som bekendt regeringens målsætning, at 95 % af en ungdomsårgang får en kompetencegivende uddannelse i 2015. Det er et ambitiøst mål, som kræver indsats overalt i uddannelsessystemet - også i folkehøjskolen.
- Jeg har allerede været inde på forslaget om, at et højskoleophold skal kunne kombineres med kompetencegivende uddannelser.
- Herudover har regeringen ved finanslovsaftalerne gennem de seneste år sikret, at der er økonomiske muligheder for, at højskolerne kan gøre **en særlig indsats over for unge, som ikke har nogen kompetencegivende uddannelse, og over for indvandrere og deres efterkommere.**
- Unge uden kompetencegivende uddannelse udløser **et ekstra taxametertilskud til højskolerne på 14.600 kr. pr. årselev.** Beløbet kan efter skolens valg bruges til at nedsætte prisen, så det bliver lettere for de unge at betale for opholdet, eller det kan bruges til en styrket indsats over for de unge, mens de er på højskolen. Det kan f.eks. være i form af ekstra intensiv undervisning eller en særlig vejledningsindsats.
- Tilsvarende er der indført **et tillægstaxameter til indvandrere og deres efterkommere. Taksten er i 2006 på 21.361 kr. pr. årselev.** Også her kan skolen selv vurdere, hvordan beløbet anvendes bedst muligt.
- Da taksterne kan kombineres, at kan der gøres en ganske særlig indsats over for unge indvandrere uden kompetencegivende uddannelse.

4. Samrådsspørgsmål G:

”Er ministeren enig i, at begrebet højskoler dækker den skoleform som landets folkehøjskoler i mere end 100 år har udviklet og udbudt, og at betegnelsen ”højskoler”, der er anvendt om de nye regionale CVU’er er uheldig og bør laves om?”

- **Nej, det er jeg ikke enig i. Tværtimod synes jeg, at betegnelsen Center for Videregående Uddannelser – CVU – har vist sig at være uheldig. Jeg er derfor glad for, at vi fra regeringens side nu har foreslået, at CVU’erne og de resterende, enkeltstående MVU-institutioner samles i nye højskoler for videregående uddannelser.**
- Om betegnelsen højskole kan jeg i øvrigt oplyse, at den allerede anvendes om både folkehøjskoler og videregående uddannelsesinstitutioner.
- Ifølge Nudansk Ordbog (13. udgave, 1989) kommer højskole fra det tyske ord hochschule og anvendes dels om en højere undervisningsanstalt, dvs. en højere fagskole, dels om en folkehøjskole.
- Ingeniørhøjskoler, sociale højskoler, Danmarks Journalisthøjskole og Den Grafiske Højskole er eksempler på, at betegnelsen højskole allerede anvendes om videregående uddannelsesinstitutioner med udbud af professionsbacheloruddannelser.

5. Samrådsspørgsmål H:

”Er ministeren enig i Dansk Folkepartis forslag om etablering af særlige højskoleforløb for unge kriminelle eller i modsat fald, hvordan mener ministeren, at højskolerne i højere grad end nu kan være med til at løse dele af de samfundsudfordringer vi står overfor, eventuelt gennem særlige taxameter tilskud til særlige målgrupper?”

Svarforslag:

- Jeg kender ikke til, at Dansk Folkeparti har fremsat et forslag om, at der skulle etableres særlige højskoleforløb for unge kriminelle.
- Men jeg kan forstå, at fru **Louise Frevert i JyllandsPosten er citeret for en idé eller et forslag om** at ombygge nogle af de nuværende efterskoler og højskoler til institutioner, hvor man kan placere kriminelle indvandrere i et år uden mulighed for at forlade stedet. Her skal de undervises i dansk sprog og kultur.
- Ideen har således – som jeg forstå det - **ikke noget med egentlige højskolekurser at gøre**. Det vedrører derimod et forslag til uddannelsesaktiviteter inden for Kriminalforsorgen, hvorfor jeg må henvise udvalget til justitsministeren, som jeg ikke har haft lejlighed til at drøfte fru Louise Freverts idé eller forslag med.

6. Samrådsspørgsmål I:

”Hvordan mener ministeren, at omlægningen af elevtilskuddet vil gavne elever med særlig vanskelig økonomisk baggrund?”

Svarforslag:

- Baggrunden for at foreslå en omlægning af elevtilskuddet er ikke mindst **et ønske fra Højskoleforeningen**. Foreningen forventer, at dette vil føre til en generel sænkning af deltagerbetalingen, og bidrage til, at **flere vil vælge et højskoleophold**.
- Fordelen for højskolerne vil være, at de frit kan disponere over midlerne. Der vil således heller intet være til hinder for, **at højskolerne fortsat benytter midlerne til at sænke deltagerbetalingen for økonomisk svage grupper**.
- Desuden taler det for en nedlæggelse af ordningen, at flertallet af højskolerne ikke har anvendt midlerne fuldt ud til at nedsætte deltagerbetalingen, **men har sparet op af dem**.
- Ved udgangen af 2002 havde højskolerne tilsammen opsparet ca. 10,3 mio. kr. og ved udgangen af 2003 var dette beløb steget til 18,5 mio. kr.
- Der er altså en tendens til, at skolerne sparer flere og flere penge op af elevstøtten.
- Ved at nedlægge elevstøtten og give midlerne som et tilskud til højskolernes lange kurser, vil man i stedet kunne **nyttiggøre midlerne** til et af de formål, som Højskoleudvalget har ønsket fremmet – nemlig en generel sænkning af deltagerbetalingen på de lange kurser.
- Forslaget er derfor ment som en imødekommelse af ønsket om, at der sker noget på dette område med det samme. Det var mit håb, at en generel sænkning af deltagerbetalingen kunne få den effekt, som Højskoleforeningen forventede, og derved medvirke til, at højskolerne fik bedre vilkår. Og at højskoler derfor vil være et tilbud til alle – også elever med vanskelig økonomisk baggrund.
- Men som jeg sagde indledningsvis, er jeg blevet enig med højskoleforeningen om, at forslaget bedre kan indgå i en samlet løsning senere. Denne løsning vil jeg som nævnt arbejde for at kunne fremsætte forslag om allerede i begyndelsen af næste år.